

Sigurnost opskrbe naftom

GLOBALNI, REGIONALNI I NACIONALNI STRATEŠKI IZAZOV

■ dr. sc. Gordana SEKULIĆ, dipl. oec.

Budući da će nafta u sljedećih desetak, a vjerojatno i dvadesetak godina i dalje biti glavni primarni energent u svijetu, Europskoj uniji i Hrvatskoj, sigurnost opskrbe potrošača se postavlja kao strateški izazov globalnim i lokalnim energetske politikama čiji je cilj, između ostalog, uspostavljanje i razvoj svih raspoloživih oblika sigurne opskrbe. U prvom redu, to je istraživanje i proizvodnja vlastitih izvora nafte, odnosno ugljikovodika, za što su ključni raspoložive rezerve i isplativost proizvodnje, uz poštivanje strogih standarda zaštite i sigurnosti ljudi, okoliša i opreme. Pri tome ulaganja u razvoj ugljikovodika imaju značajne učinke na razvoj gospodarstva, znanja i tehnologija te na širenje poslova na međunarodna tržišta zemalja koje su bogate rezervama ugljikovodika.

Sigurnost opskrbe također ovisi i o mogućnostima uvoza nafte iz više pravaca i izvora, uz što se vezuju strateška savezništva velikih potrošača i proizvođača energije. Općenito, posao s naftom međuovisan je s geopolitičkim odnosima pa su uspješne geostrategije dominantno karakteristične za moćne razvijene države, ali su jednako važne i za države s rastućim gospodarstvom. U tome svojoj stratešku poziciju imaju naftovodi (i plinovodi).

Formiranje i održavanje obveznih zaliha nafte i derivata nafte je jedna od vrlo konkretnih mjera sigurnosti opskrbe u slučaju kriznih situacija koje su razvile članice EU-a, pa i Hrvatska.

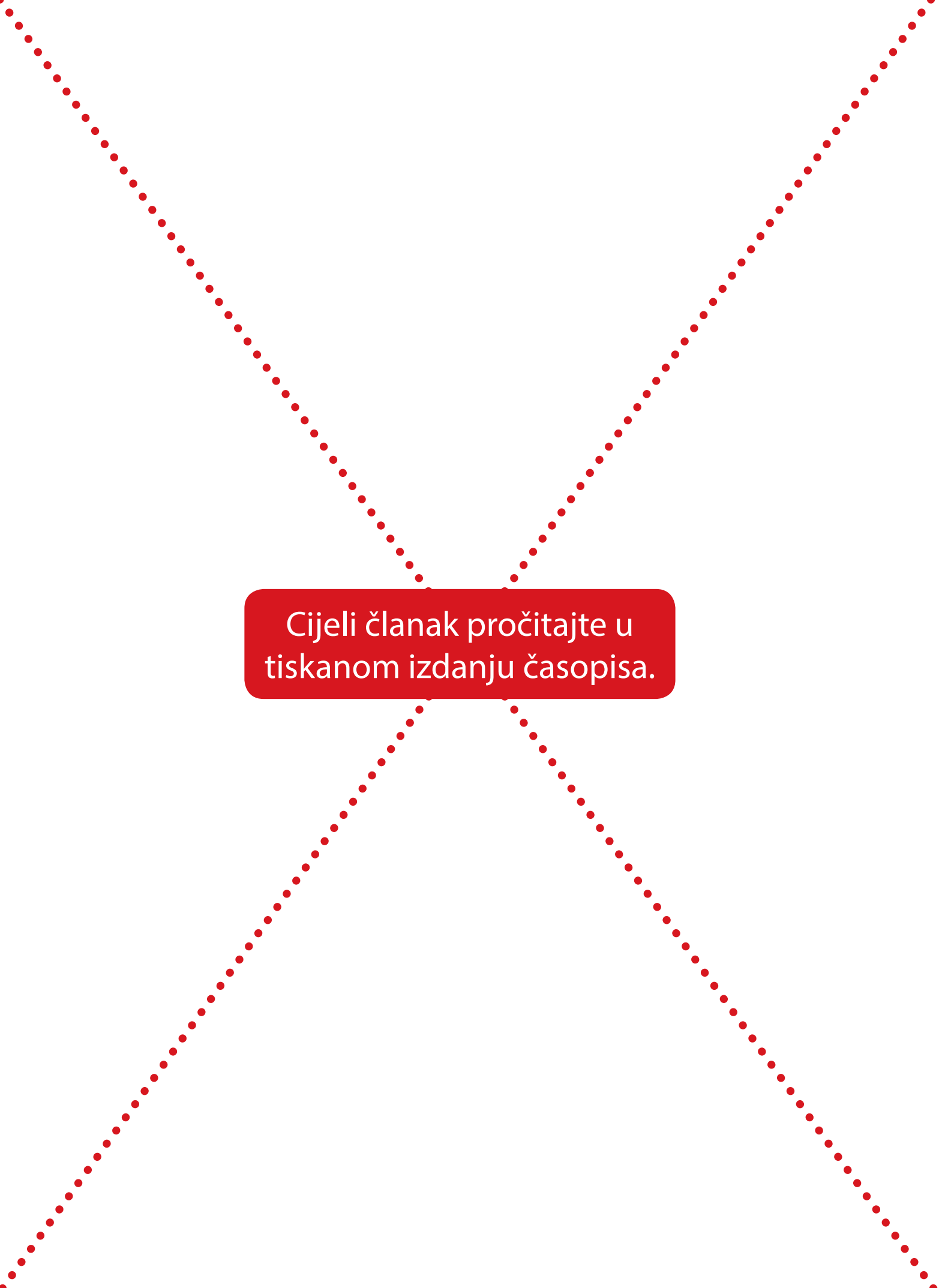
Međutim, malo koji gospodarski sektor je izložen tolikom izazovima i nesigurnostima u poslovanju kao što je naftna industrija. Promjene su najčešće skokovite i turbulentne te imaju snažan utjecaj na gospodarstvo i sigurnost opskrbe. Najčešće ih se ne može ni predvidjeti pa prilagođavanje tvrtki slijedi tek što političke krize, 'nove' cijene nafte, prekidi isporuka i dr. već snažno djeluju i izazivaju negativne učinke. Uz to, prisutna je i puna izloženost tržišnim utjecajima, za razliku od ostalih energenata koji su više ili manje regulirani i pod utjecajem vladinih mjera na području cijene, financiranja i sl.

S obzirom na činjenicu da će nafta biti dominantan izvor energije i u sljedećim desetljećima, sigurnost opskrbe naftom smatra se jednim od složenih strateških izazova. Pri tome se sigurnost opskrbe može promatrati globalno, na razini svijeta, ali i regionalno i lokalno, na razini Europske unije i Hrvatske. Uz to, treba imati u vidu da je posao s naftom (i plinom) jedan od ključnih dijelova energetske i gospodarske sektora koji treba imati i nacionalnu dimenziju i kontrolu, ali i globalne ciljeve širenja tržišta, budući da je Hrvatska nužno rastuće gospodarstvo.

Budući da će se i u narednim desetljećima trošiti značajne količine nafte (4,5 - 6 milijardi t godišnje na svjetskoj razini), sigurnost opskrbe potrošača, a posebice prometa, mogu biti ugroženi ako se energetska politika ne vrati na ranije ciljeve osiguranja energetske miksa i tržišnih kriterija za sve energente (naravno, vodeći računa o održivom razvoju).

Rezerve i proizvodnja nafte - najbolja garancija sigurnosti opskrbe

Jedan od najučinkovitijih oblika sigurne opskrbe energijom, pa i naftom, je posjedovanje vlastitih rezervi i njihova isplativa proizvodnja. Međutim, najveće svjetske rezerve i proizvodnja nafte nalaze se u regijama i zemljama koje nisu i najveći potrošači pa većina zemalja svoje potrebe zadovoljava uvozom. U tome bolje prolaze razvijene zemlje, koje mogu plasirati svoje tehnologije i znanje u zemlje izvoznice nafte i time ih strateški vezivati uz svoja gospodarstva, čime smanjuju rizičnost opskrbe. Tome u prilog ide i prisutnost velikih naftnih tvrtki u zemljama

Cijeli članak pročitajte u
tiskanom izdanju časopisa.